

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Mika Riipi	Suomi.fi	14.10.2022 15:41:35 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (5 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Lausunto
Lapin liitto
5.5.2021

Asia: VN/22704/2021

Lapin liiton lausunto luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Lapin liitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?

Suunnitelma on teemoiltaan kattavalta ja tasapainoiselta, mutta siinä olisi hyvä näkyä pitkän maan erilaiset olosuhteet ja ilmastonmuutoksen vaikutusten erilaisuus pohjoisessa verrattuna etelään. Lapin liitto korostaa, että kansallisissa suunnitelmissa ja toimenpiteissä on huomioitava alueiden erilaisuus. Esimerkiksi energian ja liikennejärjestelmäsunnittelun sekä elinkeinoelämän ja kuntarakenteen näkökulmasta on huomioitava Lapin erityispiirteet ja haasteet ja näistä johtuvat erilaiset tarpeet jotta alueiden toimenpiteissä voidaan vastata ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman tavoitteisiin. Suunnitelmassa tulisi ottaa huomioon koko elinkeinosektorin sopeutumis- ja uudistumiskyky huomioiden alueiden erilaisuus: sopeutumista olisi syytä tällöin käsitellä ei vain fyysisten ympäristömuutosten aiheuttamina suorina vaikutuksina, vaan myös sosioekonomisesta näkökulmasta. Esimerkiksi miten turvataan elinkeinoelämän kyky sopeutua muuttuvaan lainsäädäntöön ja markkinakysyntään. Sopeutumissuunnitelmassa olisi syytä myös tunnistaa ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen keskinäiset ristiriidat.

Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)

Suunnitelmassa tarkastellaan havaittuja muutoksia joko koko suomen tai eteläisen suomen näkökulmasta. Tähän toivomme myös tarkastelua ja sitä kautta tiedon lisäämistä pohjoisesta näkökulmasta. Suunnitelmassa on esimerkiksi mainittu, että monet etelän alkuperäiseen lajistoon kuuluvat lajit voivat löytää suotuisat elinolosuhteet pohjoisempana lämpenevän ilmaston myötä. Tällä on todennäköisesti vaikutusta nykyiselle pohjoiselle eliöstölle ja esimerkiksi metsiin ja maatalouteen pohjoisessa. Myös vieraslajinäkökulma olisi syytä ottaa huomioon, esimerkiksi kyttyrälohi.

Suunnitelmassa olisi hyvä olla myös tarkempaa analyysiä ilmastonmuutoksen vaikutuksesta eri alueille ominaisiin elinkeinoihin, esimerkiksi porotalouteen: esimerkiksi laidunolosuhteisiin ja laidunnuksen vaikutukseen kasvillisuuteen kasvuolosuhteiden muuttuessa, tauteihin ja tuholaisiin,

ruokintatarpeeseen sekä näiden ja ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvän maankäyttöpaineen (mm tuulivoima) vaikutuksesta porotalouden tulevaisuusnäkyisiin. Suunnitelmassa ei myöskään ole analyysiä ilmastonmuutoksen vaikutuksesta matkailusektoriin, mikä on merkittävä elinkeino Lapissa. Ainut maininta on, että pohjoinen voi alkaa kiinnostaa enemmän matkailukohteena lumisuuden vähentyessä etelässä. Kuitenkin myös pohjoisen lumi- – ja muut sääolosuhteet muuttuvat ja vaikuttavat näin matkailun toimintaympäristöön eikä muutos ole pelkästään positiivista.

Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Sopeutumisen näkökulman sisällyttäminen kansallisen tason ennakointityöhön on kannatettavaa. Samalla on hyvä suunnitella se, miten tätä ennakointitietoa viedään alueille ja miten alueelliset ennakointijärjestelmät osallistuvat sopeutumiseen liittyvän ennakointitiedon – ja näkemysten tuottamiseen.

Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Lapin liitto haluaa nostaa esille pohjoisen kasvanutta merkitystä kokonaisturvallisuudelle ja huoltovarmuudelle. Tämä on syytä ottaa huomioon sopeutumisen eri teemoissa, erityisesti liikenneverkon kehittämisessä ja ylläpidossa.

Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Näkökulmaa olisi hyvä laajentaa luomutuotannon suosimisesta laajempaan, agroekologisen symbioosien kehittämiseen, millä voidaan saada ratkaisuja maatalouden päästöihin ja hiilensidontaan, maan viljavuuskunnon ja maaperän terveyden ylläpitämiseen, lannoitetarpeeseen ja luonnon monimuotoisuuteen.

Näkemyksenne teemasta 'Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Sen lisäksi, että vesihuollon toimijoita ohjataan huomioimaan ilmastonmuutos riskiarvioinnissa, tulee niille tarjota tietoa, tukea ja apua riskien tunnistamiseen ja niihin varautumiseen.

Liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin sopeutumistoimilla edistetään merkittävästi suomalaisen elinkeinoelämän kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen. Ilmastonmuutoksen aiheuttamien toimenpiteiden vieminen kunnossapitoon (hoito, korjaus) tulee vaatimaan rahallisia lisäresursseja. metsäauto – ja yksityistiet. Metsäautotie- ja yksityistieverkoston kulkukelpoisuus on kovilla muuttuvassa ilmastossa, erityisesti routakausien lyhentyessä kelirikko vaivaa laajasti näillä maa- ja metsätalouden tuotantoketjun kannalta keskeisillä kulkureiteillä. Yksityisteiden merkitys on erittäin suuri muun muassa puu- ja energiahuollon, vakituisen asutuksen, maa- ja metsätalouden ja muidenkin elinkeinojen turvaamisessa. Lisäksi yksityistieverkolla on tärkeä rooli huoltovarmuskriittisten sekä yhteiskunnan kannalta keskeisten toimintojen kuten palo- ja pelastustoiminnan, maanpuolustuksen, sosiaali- ja terveystalouden sekä postin toiminnan osalta.

Kehitettäessä tietoperusteista päätöksentekoa ja toimintamalleja ja liittyen liikennejärjestelmän ja liikenne- ja viestintäverkkojen ilmastonmuutokseen sopeutumisen riskien ja haavoittuvuuksien sekä vaikutuksia vähentävien toimenpiteiden tunnistamiseen ja suuntaamiseen, on syytä huomioida alueiden osallistuminen ja alueiden oman tiedon hyödyntäminen.

Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Alueet ja kunnat tarvitsevat ohjauksen lisäksi tietoa, tukea ja toimintamalleja sopeutumistyöhön sekä selkeää työnjakoa ja roolitusta. Koska alueiden lähtökohdat ja toimintatavat ovat erilaiset, työnjaon ja roolituksen yksityiskohdista sopiminen on syytä jättää alueille itselleen ohjaten alueita sopimaan tästä.

Mikäli kunnille suunnitellaan velvoittavaa sopeutumistyötä ilmastolain kautta, on tämä resursoitava riittävästi ja jätettävä alueille harkinta tekekö kunta suunnitelman yksin, naapurikuntien tai seutukunnan kanssa.

Strategiassa nähdään yhdeksi Valtion ja maakuntien välisen vuoropuhelun vahvistamisessa ALKE-keskustelut. ALKE-keskustelut nähdään myös Lapin liitossa potentiaalisesti työvälineeksi tähän. Tämä edellyttää kuitenkin niiden painoarvon ja vaikuttavuuden lisäämistä.

Rahoitusneuvojen osaamisen kehittäminen ilmastonmuutokseen sopeutumista tukevien hankkeiden edistämiseksi nähdään kannatettavana. Samalla on kuitenkin huomioitava tämän tuoma lisätyömäärä ja resurssitarve.

Yhtenä sopeutumisen näkökulmana on syytä huomioida paikallinen yritys-elämä, jolloin näkökulma sopeutumiseen on enemmän sosiaalis-taloudellinen. Kuntia ja seudullisia yrityspalveluverkostoja olisikin tuettava huomioimaan yritysten sopeutumistarve yritysneuvonnassa.

Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta

Lappi tekee vahvaa arktista yhteistyötä eri teemoissa. Alueet on syytä ottaa mukaan suunniteltaessa ja kehitettäessä alueellista ja rajat ylittävää yhteistyötä sopeutumiseen liittyen mm. pohjoismaisessa, arktisessa ja Barents-alueen yhteistyössä

Kansainvälisessä yhteistyössä tulee huomioida myös Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan kuuluva ilmastonmuutokseen sopeutumista koskeva missio, jossa myös Lappi on mukana allekirjoittajana.

Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta

Seurantaan on syytä tehdä toimintamalli, työkalut ja tietoaaineistot, jotka palvelevat myös alueellista sopeutumistyötä.

Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Matkailun, porotalouden ja yleensä alueiden ja kuntien pienyritystoiminnan ennakointi, tieto- ja osaamistarpeiden huomioiminen esimerkiksi yrityspalveluja ja yritysneuvontaverkostoa ja alueellisia oppilaitoksia hyödyntämällä vaatisi lisäselvitystä.

Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

Maakuntaliiton roolina nähdään tukea kuntien sopeutumistyötä sekä huolehtia sopeutumisen näkökulmasta osana aluesuunnittelua ja maakunnan kehittämistyötä. Tähän työhön maakunnat tarvitsevat tukea valtiolta sekä selkeää tehtävänjakoa, joka kuitenkin on syytä jättää alueiden päätettäväksi.

Allekirjoitus

LAPIN LIITTO

Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi

info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi